

פורים חט"ז שיחה א'

אסתר השתדלה בביטול הגזירה על ידי השתדלות בעשיה גשמית ולכן רצתה לקבוע את הנס על ידי כתיבה גשמית. גם כשהאדם נמצא במצב של הסתר יש בו בחינת "הדסה", ויכול להגיע למדריגה ד"אין השחר מעיר אותי" – שאינו זקוק להגילוי ד"שחר" כדי להצילו מתאוות.

איתא במסכת מגילה (ז, א): "שלחה להם אסתר לחכמים קבעוני לדורות". (פי' לקבוע חיוב לשמוע את סיפור הנס). ולאחרי זה אומרת הגמרא: "שלחה להם כו' כתבוני לדורות". (שיכתבו את הנס בתור אחד מכ"ד ספרי קודש). ובירושלמי: "מרדכי ואסתר כתבו אגרת כו' מקבלין אתם אליכם שני ימים הללו כו'". שאסתר ביקשה שיכתבו את הנס משא"כ מרדכי ביקש שיקבעו יום טוב.

והביאור בזה: מרדכי עסק בביטול הגזירה על ידי השתדלות רוחנית, ולכן רצה לקבוע הנס על ידי "ימי משתה ושמחה", שתכליתה היא המחשבה על הנס. משא"כ אסתר השתדלה בביטול הגזירה על ידי השתדלות בעשיה גשמית ולכן רצתה לקבוע את הנס על ידי כתיבה גשמית.

בסגנון החסידות: מרדכי הוא בחינת האורות ואסתר היא בחינת הכלים, ובפרט מדת המלכות. ולכן מצד האור מודגש שזהו נס המלוּבש בטבע, ולכן העיקר הוא הרוחנית. משא"כ מצד בכלים עיקר ההדגשה הוא שהנס בא בטבע, ולכן ביקשה "כתבוני" - שהנס יבוא בכתיבה. וזהו "מה שחר סוף כל הלילה אף אסתר סוף כל הניסים", דענין הנס הוא להביא גילוי אלוקות למטה, ואסתר היא "סוף כל הניסים" כי על ידה באה הגילוי בחושך הכי גדול ועד למעשה בפועל (ניתנה להיכתב).

וזהו הביאור הפנימי ב"הדסה היא אסתר", שבפנימיות בתוך ההסתר ישנו "הדסה" שהם הצדיקים – גילוי אור.

והנה, ענין זה מרומז בנגלה, על פי ביאור הט"ז. דהנה, איתא בטור "שתהא אתה מעורר השחר ואין השחר מעיר אותי כמו שאמר דוד כו'". משא"כ בשולחן ערוך מביא רק ש"יהא הוא מעורר השחר" ואינו מביא את הסיוע "ואין השחר מעיר אותי". ומבאר הט"ז ש"אין השחר מעיר אותי" פירושו שאינו צריך להתעוררות מלמעלה, וזהו שייך רק לצדיקים ולכן אין זה מובא בשולחן ערוך. אך צריך להבין איך שייך לומר שישנו אדם שאינו צריך התעוררות מלמעלה, הרי נאמר "אל תאמין בעצמך"?

והנה, אדמו"ר הזקן במהדורא בתרא מביא "ואין השחר מעיר אותי וזהו מדה בינונית". וצריך להבין מדוע מביא זה בשולחן ערוך, הרי לכאורה אין זה נוגע לכל נפש כנ"ל? ועוד צריך להבין איך כותב שזהו מדה בינונית?

והביאור: הפירוש שאינו זקוק להתעוררות מלמעלה הוא שאינו צריך את התעוררות דבחינת שחר (מלכות דאצילות כפי שיוֹרדת לבי"ע) כדי להצילו מתאוות היתר, אך כמובן צריך להתעוררות וסיוע ממדרגות עליונות יותר באלוקות כדי לעלות במדרגות עליונות יותר בקדושה גופא.

ולכן דוקא במהדורא בתרא, שנכתבה על פי המקובלים, לאחרי הביאור בתניא שהמחשבה דיבור ומעשה של הבינוני אינו נעשה מרכבה לנפש הבהמית, ולאחרי הגילוי שזה שייך לכל אחד, מביא אדמו"ר הזקן ש"אין השחר מעיר אותי", שאינו צריך להתעוררות דשחר כדי להישמר מחטא (אלא כדי לעלות למדריגה עליונה יותר).

והנה כל זה הוא בהלכות השכמת הבוקר גם לפני שאמר מודה אני, שגם כשהוא במצב דהסתר יש בו בחינת הדסה, ויכול להגיע למדריגה הנ"ל ד"אין השחר מעיר אותי". ואדרבא בחינת ההסתר מגלה את כח המסירות נפש.